Тарас Шевченко:
несподівані факти
про звичайного
чоловіка, а не Кобзаря
Харків-2026

Тарас Григорович Шевченко — видатний поет, художник, гордість і натхнення українського народу. Про життя та діяльність цього славетного майстра написано багато книжок. Та в біографії Кобзаря є й цікаві факти, відомі далеко не всім, за те вони повною мірою розкривають багатогранність характеру і таланту митця.

ПРО ДИТИНСТВО, ГРОШІ Й ЖАГУ ДО ЗНАНЬ

- Тараса Шевченко назвали Тарасом через близькість до іменин. 25 лютого, коли він народився, за юліанським календарем було свято Святого Тарасія.
- Він виріс в селі Керелівка, а не Кирилівка, як пишуть у всіх підручниках. Назва села походить від сільськогосподарського інструменту “керели”, схожого на граблі.
- Тарас народився в кріпацькій, але не дуже бідній сім’ї, і належав Василю Енгельгардту з народження.
- Мама Тараса була вільною селянкою, яка одружилася з кріпаком. Один із дідів за матір’ю, Яким Бойко, мав кузню й пасіку. Батько чумаковав, був далекобійником на теперішній манір, мав копійку.

❖Батько Тараса бачив, що він не придатний для хатнього й сільського господарства. Саме тому Тарас був єдиним, кого у 8 років віддали до дяківської школи,освіта митця-всього 2 класи. Проте поету вдалося створити одну з найбільш популярних книг української класичної літератури. Мова йде про «Кобзар», який було перевидано понад 8 мільйонів разів. У Черкасах навіть створено цілий музей, присвячений цій віршованій збірці.

❖Перші гроші Тарас заробив, допомагаючи відспівувати небіжчиків. Він був помічником священника.

❖Коли Тараса викупили з кріпацтва, він виконував портрети на замовлення. Повернувшись в Україну, він малював дуже багатих і заможних людей за солідні гонорари.

❖У Тараса не трималися гроші. Він добре заробляв, але міг швидко витратити їх. Починаючи від недешевих подарунків родичам, закінчуючи тим, щоби витратити їх, гуляючи й випиваючи з товарищами.

❖Історія життя Шевченка – це історія успіху кріпака. Він – “селф-мейд-мен” або людина, яка зробила себе сама. Для нього єдиний спосіб вибитися в краще життя – стати художником-богомазом. Це – той, хто малює ікони. У 12–15 років він був готовий ходити селами 15–20 км, шукаючи собі наставника. Це – історія про шалену жагу до знань.

ПРО ВИПАДКОВОСТІ, ЛЮБОВ І ФАРТ

- Про кохання в житті Тараса Шевченка розповідають багато. Зокрема те, що протягом декількох десятків років його не полишало бажання одружитися та мати сім´ю. Останнім захопленням і претенденткою на роль дружини митця була 20-річна Ликера Полусмак. На той час поету виповнилось 46. Шлюб не склався, і офіційних версій цьому декілька. Одна з найімовірніших — груба селянка Ликера не відповідала тонкій і чуттєвій душі Шевченка.
- 2500 рублів – еквівалент 45 кілограмів срібла – саме стільки було витрачено на викуп поета з кріпацтва. Заробити таку фантастичну суму зміг Карл Брюллов, написавши портрет Василя Жуковського і продавши його на аукціоні. За деякими даними, частина грошей була надана імператорською сім’єю. 400 рублів виділила сама імператриця Олександра Федорівна і по 300 рублів – спадкоємець престолу Олександр II і княгиня Олена Павлівна.
- Шевченко навчався в Академії мистецтв у Петербурзі. В Академії величезну увагу приділяли античним і біблійним сюжетам. Його початкові роботи – це “Смерть Сократа”, “Смерть Лукреції”. Крім Академії, Тарас постійно самонавчався. Тоді не було Вікіпедії, а, наприклад, треба було відвідувати Ермітаж, розмовляти з іншими художниками.

“Неординарні факти з життя…,,

- Поет завжди одягався досить модно, оскільки добре заробляв у Петербурзі, будучи успішним портретистом. У своєму щоденнику він писав про величезне задоволення від придбання гумового плаща-макінтоша за 100 рублів, що було значною сумою для того часу.
- Коли Тараса викупили, йому було 24 роки. Сошенко, завдяки якому Шевченка викупили, писав, що в нього вселився “світський біс”. Тарас став так званим тусовщиком. Якби були клуби, він би в них ходив. А так він відвідував різноманітні зібрання, грав у карти. Це – людина, яка жила в інших реаліях, і нарешті відчула ковток свободи.
- Є міф, що Тарас був алкоголіком. Треба розуміти, що будь-яка богема пов’язана зі вживанням різних речовин. Тарас свого часу належав до товариства “Мочиморди” – хлопців, які “мочили морди в алкоголі”. Там, наприклад, був також Віктор Забіла, поет-романтик, якого вивчають у 9 класі. У підсумку, той пропив свій талант.

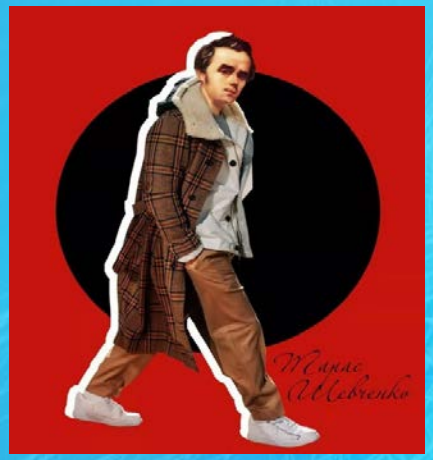

НЕОДНОЗНАЧНИЙ ТАРАС

- Живучи довго в Петербурзі, він про нього не відгукується, а пише, що любить Київ. Але там він прожив 17 років. Того часу в Петербурзі було багато українців.
- Перший “Кобзар”, який вийшов у 1840 році накладом 1000 примірників, розкупили за 2 тижні. Це було вау!
- Тарас навчався в Академії мистецтв, мав три срібні медалі другого ступеня, але мріяв про золоту медаль першого ступеня. Тоді б за державний кошт можна було поїхати в Італію. А нам здається, що зранку до вечора Тарас мріяв про Україну.
- Десь із 26 років він був суперзіркою серед вихідців з України. Навколо нього було багато масонів, але він масоном не міг бути, бо народжений у рабстві. Вони дуже вплинули на формування його світогляду. Він гостював у їхніх маєтках в Україні.
- Тарас не знав французьку мову. Він пробував її вчити, але не вивчив. У його арсеналі були українська, російська й польська.

❖Усі кажуть, що Шевченко дуже мало прожив – 47 років. Але це була більш ніж середня тривалість життя чоловіків того часу.

❖Шевченко хворів. Офіційно він помер від водянки. Але в нього був букет хвороб, зокрема проблеми із серцем. Мріяв перед тим оселитися в Україні, мав жінку в статусі нареченої, яка його зрадила. Він помер у Петербурзі.

❖Коли його друзі влаштували перепоховання, це була чи не перша акція солідарності українців у Російській імперії.

❖Тарас зробив усе, щоби ми героїзували й багато знали про козаків. Наприклад, про гайдамаків ми знаємо не з підручників історії, а з поеми “Гайдамаки”.

❖ Тоді 90% етнічного українства були селянами, тому Тарас майже всюди в шапці та кожусі – образ мав бути простим і зрозумілим.

❖Він був частиною мистецької еліти Петербурга й душею компанії. Якби Тарас Шевченко жив сьогодні, то був би відомим, доволі скандальним блогером і успішним митцем.

- Іменем Шевченка названо багато населених пунктів та географічних локацій по всій планеті. Наприклад, тільки в Україні — 164 назви. Окрім того, на честь Кобзаря названа гірська вершина Північного Кавказу (висота 4200 м), морська протока в Аральському морі та навіть кратер на Меркурії, діаметр якого — 137 кілометрів.
- У світі встановлено аж 1384 пам´ятники Шевченку, з них в Україні — 1256. Інші монументи нашого поета прикрашають міста в Бразилії, Китаї, Америці.
- 500 м² – площа найбільшого портрета Кобзаря. Написаний він у Харкові на стіні 17-поверхового будинку за адресою проїзд Садовий, 30, і внесений до Книги рекордів України. Графіті малювали ночами протягом двох тижнів.

НОВІ ОБРАЗИ КОБЗАРЯ,АБО ЯК ШЕВЧЕНКО СТАВ МЕМОМ

ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО

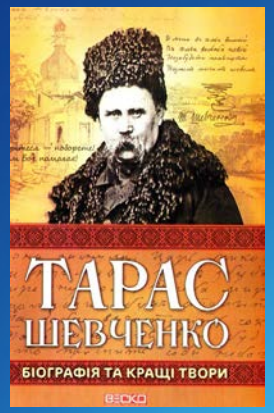

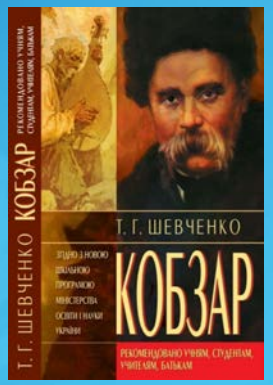

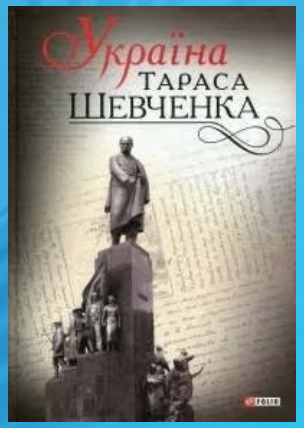

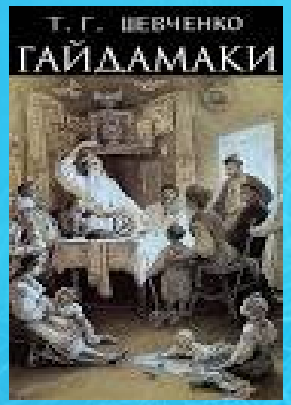

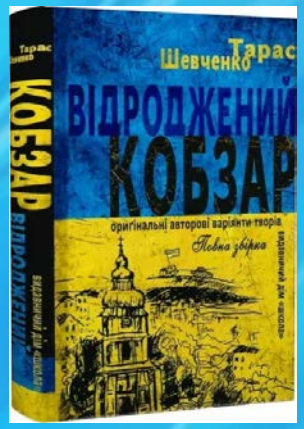

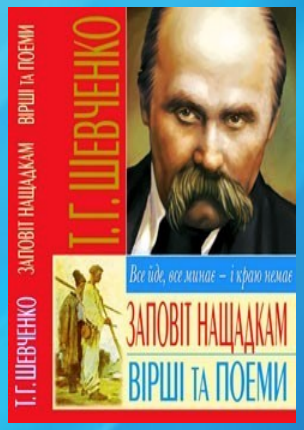

Кобзар тест:
14 запитань для перевірки, чи добре ви знаєте Шевченка ?

Коли був дитиною, Тарас Шевченко любив поратися в господарстві?

- так, він завжди допомагав і батькам, і родичам, і сусідам
- не те, щоби любив, але допомогти міг
- ні, батько казав, що він не придатний для цього

Яку неофіційну посаду посідав Тарас у дяківській школі?

- «консул» – допомагати педагогам бити різками інших дітей за непослух
- «учений» – був такий розумний, що викладав на рівні з педагогами
- «староста» – слідкував за порядком

Чому Тарас Шевченко ходив селами по 15–20 км, коли йому було 12–15 років?

- купив кобзу й починав свій шлях кобзаря
- шукав собі наставника, щоби писати ікони
- пас ягнята за селом
- шукав, де можна заробити

Як Тарас Шевченко заробив свої перші гроші?

- продав свій вірш другові батька
- намалював ікону, яку купила церква
- майстрував разом із батьком
- відспівував небіжчиків

Яку суму за теперішнім курсом віддали, щоби викупити Тараса Шевченка з кріпацтва?

- 100 тисяч доларів
- 80 тисяч доларів
- 40 тисяч доларів
- 20 тисяч доларів

Як змінився Шевченко після викупу?

- часто був сумний
- він відвідував різноманітні зібрання, грав у карти
- любив довго спати
- перестав читати книжки

До якого товариства належав Тарас і його друзі?

- «Мочиморди»
- «Сушиголови»
- «Мочиноги»
- «Крутипальці»

Як гадаєте, чи правда, що Шевченко писав для селян?

- так, а для кого ж?
- ні, бо селяни не вміли читати

За скільки часу розкупили перший «Кобзар», що вийшов накладом 1000 примірників?

- за рік
- за місяць
- за 2 тижні
- за 2 дні

Чому Тарас мріяв про золоту медаль першого ступеня, коли навчався в Академії мистецтв у Петербурзі?

- за неї давали стипендію
- так можна було поїхати в Україну
- тоді за державний кошт можна було поїхати в Італію

Скільки мов знав Тарас Шевченко?

- 3
- 7
- 10
- 13

Чому Тарасу Шевченку стоїть найбільше у світі пам'ятників?

- його знають всюди
- так було написано в заповіті
- наша громада так маркувала територію за кордоном

Чи правда, що Шевченко хотів, аби його поховали в Каневі?

- так, він розповідав про це друзям
- ні, він такого не говорив

Чому на багатьох фото й портретах Тарас – у шапці та кожусі?

- це його улюблений одяг
- тоді так було модно фотографуватися
- його образ мав бути простим і зрозумілим селянам

https://bit.ly/40PCvx8

Життя і творчість Тараса Шевченка — не до кінця звідана сторінка нашої історії. Розкривати таємниці його характеру цікаво і захопливо. Та щоб проникнути в цю глибину — необхідно мати таку ж чутливу душу, як і в поета. Можливо, до снаги це саме вам.